

Jak se žilo v lounských uličkách

■ Obrázky z obyčejného života Daniela Klobásové z Loun

Lounská Pivovarská ulice byla podle pamětnice vředy oázu klidu. Stojí tam staré středověké domy s hlubokými sklepy a vysokými střechami. Domy jsou hluboké a tmavé, některé zasahovaly až ke hradbám a nebo do spodní ulice. Jak se tam žilo? Vzpomíná Daniela Klobásová:

„V naší ulici žilo hodně poctivých lidí a malých řemeslníků. Nepotřebují velké výlohy. Ve starém pivovaru byl nožič Šima a řezník Panovský. Jako děti jsme do pivovaru nesměly. Byly tam hluboké sklepy, v zimě se tam uskladňovaly ledové bloky z Ohře. Led tam vydržel celé léto pro potřeby restaurací. Takovým maskotem byla naše dobrá paní Hnilicová, měla hokynářství. Pro každého měla dobré slovo i radu. Nás děti měla velmi ráda. Byla to dobrá ochotnice. Jak bylo hezky, seděla před krámkem a nikoho nechal projít bez zastavení.

Jinak Pivovarské věděl „Dům hrůzy“. Kdo to jméno vymyslel, nevím. Vlastně byl dvojdům. Vpředu byl holič Kroulik, obchůdek se spodním prá-

dlem. V pochodí byly byty a redakce časopisu „Naše stráž“. Pro středem vedl tmavý průchod, tam jsme se bály. Vedoucí byl nejdrív fotograf Langráf, později Plachý. Za dvorkem stál další dvoupatrový dům, kde bydlelo šest rodin s dětmi. Naproti přes ulici měl živnost košíkář Hrdlička, vedle krejčí Jupp. V dalším domě puškař Sebesta, modistka a švadlena Záborská a provazník Stanislav. Sami drobní řemeslníci.

Naproti vedle domů paní Hnilicové měl dům advokát Veltruský. V tomto domě s papouškem jsme měli další zážitek. Při hře u Hniliců na pavlači jsme byli svědky, jak do osobního auta, které stálo na dvoře, byl otevřen velký kufr, nastupuje sekretářka. Pan dok-

tor rychle kufr zavřel a hned odejel. To bylo něco pro nás. Doma jsem dostala zákaz o všem mluvit. Další rohový dům před fortunou byl velký a hluboký jako ostatní. Podle záznamů v domě bývala lékárna „U Jednorozce“. V krámku bylo pánské holičství pana Bocka. Byl velkým fandou a v bojových obrázcích S. K. Čechie. Scházeli se u něho všichni příznivci debatovali zápasech. Ráda jsem to poslouchala. Zvláštní pozornost budil, fanda celým tělem a to do slova, pan Podzimek. Když stál za klubovou brankou, své neklíčily, ale jeho mimika byla nedostihná. Semšmeráci chodili s bratrem nechat se stříhat, dokonce stříhal ještě moje děti.

Fortna vedla na schody dolů ke mlýnu a pak k řece. Jakmile napadl první sníh, ihned jsme měli šaňkařskou dráhu. Na druhé straně fortny měli Turšnerovi čalouničtí a v přízemí byl nováří krámdrogist Šnajdař. Po něm byl drogistův Kopecný, který přišel do Loun po obsazení pohraničí Němci.

Dům zasahoval až do Sladovnické, byly tam různé přístavby, chodbičky a výklenky a hluboké sklepy, ideální místo pro hry na schovávanou. Nejoblíbenější však byl vedlejší dům cukráře Polaneckého. Ten vyráběl vynikající zmrzlinu, se kterou jezdil s bílým vozíkem po městě a zvonil na pěkný zvonček. Jezdil také na výstaviště, kde v létě každou neděli koncertovala dechová vojenská hudba ze Slaného. Na výstaviště chodilo hodně lidí se bavit i tančit. Večer bývaly pořádány různé slavnosti s ohňostrojem, plavbou po řece, lampiony a k tomu zářila nádherná barevná fontána. Ta byla postavena pro výstavní trhy, které se zde konaly od roku 1931.“

(pokračování přístě)

Je právě Váš životní příběh ještě zajímavější, než ten, který jste právě dočetli? Napište nám o sobě! Vše vyprávějte rádi zveřejníme. Pište nad adresou autorů této rubriky: Květa Tošnerová, úředník Svobodný hlas, Česká 177, 440 01 Louny.



Zleva Johannes Jetschgo, Zdeněk Sýkora a Jan Sýkora s manželkou při natáčení rozhovoru pro ORF.

Zdeněk Sýkora vystavuje v Linci

Až do 30. června probíhá v prostorách moderního objektu rádia ORF na Evropském náměstí v rakouském Linci výstava grafických prací českých umělců tří generací s názvem Trefpunkt Kunst. Svá díla tam představují Zdeněk Sýkora (1920), Michal Cihlář (1960) a Štěpánka Šimrová (1966). Kurátorkou výstavy je Věra Jirousová. Ze slavnostního zahájení byl vyslán

přímý přenos v hornorakouském rozhlasu. Přenosmoderovatředitel kulturní sekce tohoto rozhlasu Johannes Jetschgo. Nejprve rozmlouval se Zdeňkem Sýkorou o jeho cestě k umění, potom pozval na jeviště i mladší umělce. Návštěvníkem všichni zhlédli také krátké filmové portréty všech umělců, které rakouská televize natočila v jejich ateliérech. (r)

Jak se v Lenešicích objevil cukrovar

4. - Jak rychle se stavělo za Rakouska? Inu, rychle...

Kapí smlouvy, kterými se pozemky pro cukrovar kupovaly, prováděl lounský advokát JUDr. Petr Pavel Hilbert. Vzhledem k tomu, že první pozemky byly vykupovány ještě v době, kdy nově zřízený cukrovar nebylo schváleno (od 7. dubna 1880), kupovali pozemky společně Josef Glaser a Václav Wagner a nikoliv cukrovar.

Ve smlouvách bylo uvedeno: „Josef Glaser a Václav Wagner zařizují rolnícký akcijní cukrovar v Lenešicích, a za tímto účelem kupují potřebné pozemky pro cukrovar. Jelikož se však akcijní společnost posud nekonstitovala, aby co kupující vystoupiti směla, stavba cukrovaru však odložit se nedá a stavbě této získání potřebných pozemků předcházeti musí, kupující zám. Josef Glaser s Václavem Wagnerem potřebné pozemky se závazkem, že je akcijní společnost po jejím konstitování bez zisku postoupí a odevdají.“ Cena za jedno jítro pozemku (asi 2.800 m²) byla 550 zlatých. Tak vykoupení oba podnikatelé pozemky ve výměře 18jiter. Jednalo se o rozlehlý po-

zemek, který vždy budil pozornost ná- stěvníků cukrovaru.

Dne 15. dubna 1880 prohlédla místo ke stavbě cukrovaru stavební komise k. okresního hejtmantství. Dne 18. dubna 1880 přešle okresní hejtmantství Josefu Glaserovi: „Na základě místního vyšetření ze dne 15. dubna běžícího roku schvaluje se místo u Lenešic, k zřízení provozovny cukrovaru vyhlédnuté, a sice na parcelách číslo 146 až 164, s tím doležením, že dodrženy musí být všechny podmínky, při dotčeném jednání v protokolech zanešeny.“ Vzhledem k tomu, že nově stavba cukrovaru byla vrácena a povoleno výstavbu, nestalo stavbě cukrovaru nic v cestě.

Slavnostním zahájením stavby se stalo položení základního kamene, ke kterému došlo 1. května 1880. Prestože je kronice nazýváno „slavnostním“, nikde není zmínka o oslavě nebo o tom, kdo by se jí zúčastnil. Stavba cukrovaru byla zadána firmě Václav Nekvasil z Karlna, tehdy ještě u Prahy. Stavět se začalo 15. května 1880. Stavbyvedoucím byl Josef Toufar z Nuslí. Stavba pokračovala rychle i přes mimořádnou nepřízeň počasí. Celý květen byl deštivý. Stavba svislých zdí byla 670.000 zlatých. Kromě budov nezbytných pro provoz cukrovaru byla postavena také správní budova a dělnické byty pro celé i sezónní zaměstnance. S cukrovarem byla stavěna i čerpací stanice, která přiváděla vodu z Ohře. Vodárna již neležela na pozemcích cukrovaru. Fungovala obousměrně, z řeky čerpal vodu a zpět do ní vodu vypouštěla. Do řeky se vypouštěla pouze voda, která neprošla varem ve varných kotlích společně s řepou a vápnem. Tahle kaše byla

vypouštěna potrubím do „rybníček“, jam, kde se voda odpařovala. Vodárna dodala za hodinu 7.000 hl vody. Nádrž byla 37 metrů dlouhá a 19 metrů široká. Bývala naplněna zhruba do dvou metrů a toto množství vody postačovalo práci cukrovaru na den. Technické vybavení cukrovaru obstaralo sedm parních kotlů (celkem o 1.462 m² topné plochy). Práci zajišťovalo osm parních strojů o celkové výkonu 310 koňských sil. Komin cukrovaru je 72,3 m vysoký.

Stavbu cukrovaru bylo nutné dokončit co nejdříve. I z dnešního hlediska působí překvapivě, že cukrovar byl postaven za půl roku! Všechny důležité stavební práce byly dokončeny během listopadu 1880 a 1. prosince 1880 se začalo prokávět. Dál pokračovaly některé drobnější stavební práce a oficiálně byla stavba ukončena 15. prosince 1880.

(dokončení přístě)

David Herti

svatí kostelů a kaplí lounska, žatecka a podbořanska



22. NEPOSVRVNĚNÉ POČETÍ PANNY MARIE Jen dvě památky v okrese jsou zasvěceny Neposvrvněnému početí Panny Marie: kaple v Uhercích na Lounsku a kostel v Siremí na Podbořansku. Než si o nich něco povíme, přiblížíme tradičně nejprve samotný svátek a jeho historii.

Dne 8. prosince slaví celá západní církev slavnost Panny Marie počaté bez poskvrny dědičného hříchu - slavnost Neposvrvněného početí Panny Marie. Týká se způsobu, jakým sama Panna Maria byla počata. Proto se slaví devět měsíců před svátkem Narození Panny Marie (8. září). Učenicí křesťané o neposvrvněném početí je výsledkem stálé vývoje a teologických sporů, během nichž rostla úloha Panny Marie v dějinách spásy. Roku 1854 povýšil papež Pius IX. nauku o neposvrvněném početí na dogma bulou. Říká se v ní: „...nejblahošlavenější Panna Maria byla v prvním okamžiku svého početí jedinečnou milostí a vřadou všemohoucího Boha vzhledem k zasluhám Ježíše Krista, spasitele lidského pokolení, uchováno prosta všem poskvrnám dědičného hříchu.“ Zatímco teologové se po staletí smýšleli o neposvrvněném početí nemluho vyrovnat, prostí lidé neměli s vírou v ně potíže, fakticky byla tato víra v církvi přítomna od prvních dob křesťanství. Na Východě spadají nejstarší doklady o slavení Mariina početí do 7. století, na Západě je prokazatelné jeho slavení v 11. století v Anglii a ve 12. století v Lyonu. Koncem 17. století už byl svátek rozšířen po celé církvi a papež Klement IX. jej roku 1708 povýšil na zasvěcený. V současné liturgii je slaven jako slavnost. Zájemcem o podrobnější informace doporučuji knihu Metoděje Míraňka Mariánské dogmata, vydanou roku 1991 Karmelitánským nakladatelstvem.

■ Siremí

Nevzpomínám si na den, kdy jsem sířemský kostel viděl poprvé. Bylo to srpnu 1994. Kostel byl volně přístupný a zálostný dojem, jaký stavba budila, si pamatuji dodnes. Prázdná chrámová loď, poházené zbytky dřeva z lavic a oltáře. S dávkou odvahy se dalo vylézt na kůr a podívat se do chrámové lodi z výšky, ale nebylo oč stát. Kostel stál v Siremí už ve 14. století. Starý gotický objekt byl stržen roku 1747 a začalo se se stavou současněho, barokního. Dokončen byl roku 1750 a stavba přišla na dvanáct tisíc zlatých. Jde o jednolodní stavbu, která

uvnitř měla rokokovou štukovou výzdobu z druhé poloviny 18. století. Ve stejném slohu a ze stejné doby bylo i zařízení kostela - na jednom z bočních oltářů byl letopecet 1762. Kromě hlavního oltáře velkým obrazem Panny Marie, na který dodnes vzpomínají pamětníci (byl prý v životní velikosti), měl kostel tři menší boční oltáře: svatě Anny, Jana Nepomuckého a Panny Marie. V 19. století byl kostel čtyřikrát opraven. Dnes je státem chráněnou památkou - a to včetně ohradní zdi, brány, soch dvou andělů a márnice. V roce 1988 byl mezi těmi, unichz navrhoval tehdejší Okresní národní výbor, upuštění od památkové péče“, tady prakticky likvidaci.

Ke kostelu patří i varhany, ty sířemské prošly řadou změn, které zaznamenal varhanolog litoměřické diecéze Tomáš Horák. Varhany byly už v původním gotickém kostele, připomínány byly kolem roku 1700. Další varhany dostala novostavba po roce 1750. Nově věnoval kostelu roku 1848 mlynář Franz Bischof. Další nově var-

hany dostal kostel roku 1903. V posledním válečném roce 1918 byly zrekvírovány píšťaly.

Před deseti lety pamětníci vzpomínali, že mše v sířemském kostele bývaly vždy jednou za tři týdny. Devastaci kostela měli zahájit brigádníci, kteří přijeli na sklizeň chmele z Moravy. Píšťalami z varhan měli zase někteří zeměděle mchik kravám pítí. Varhany zřejmě zničili kolem roku 1989.

Sířemský kostel patří do farního obvodu římskokatolické farnosti v Líběšicích u Žatece. Bohoslužby se v kostele nekonají. Kostel zazil i září 1997 zajímavou návštěvu. Přijel se na něj podívat tehdejší prezident Václav Havel. Zavzpomínal na šedesátá léta, kdyses Miloš Štěp Formanem vydali do Siremí hledat stopy spisovatele Franze Kafky, který v obci žil u sestry. Havel provázel tehdy kostelem lounský arcibiskup Bohumír Roedel. Ne dlouho po prezidentově návštěvě byl vchod do kostela zarděn, aby nedocházelo k ohrožení návštěvníků.

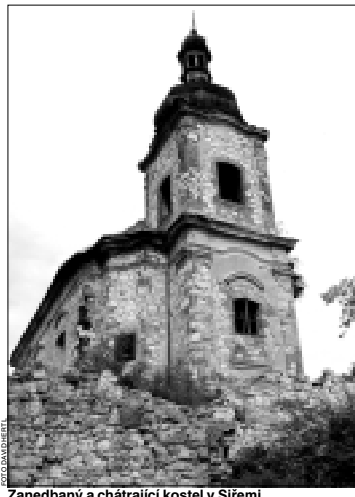
■ Uherce

Protikladem Siremí jsou Uherce. Místo mohutného kostela má kaple. Místo zdevastované památky úhledná opravená stavba. Místo met-

rového plevalu na bývalém hřbitově kolem sířemského kostela posekaná tráva a kaple zarovnaná truhliky s květinami. Odu na Uherce už jsem před časem na stránkách novin pěl, tahle vesnička mé potěší pokračně, když ji projíždím. Lidé, kteří si dokáží udržet pořádek před svým prahem, v celé vesnici a blízkém okolí, si v dnešním světě zaslouží úctu.

Uhercká kaple z 18. století je barokní, čtvercová s polokruhovým závěrem a se zvonicí. Zvonilo se zde prý až do let druhé světové války, kdy byly zvony zabaveny. Uvnitř je kaple sklenutá křížovou klenbou. K vybavení kaple patří i dřevěná barokní socha Immaculaty (Panny Marie na nebesích) z první poloviny 18. století, tu byste dnes hledali marně. Kaple není státem chráněnou památkou, což lidem v obci umožňuje, aby se o objekt, který zdořil náves s malou vodní nádrží, vzorně nestarali. Opravili ji vlastně náklady jeden z chalupářů, jeho manželka se pro změnu vzorně stará o okolí. Rekonstrukce proběhla vloni, otevření kaple po opravě bylo spojeno s malou slavností. „K náboženským účelům už kaple nějaký čas neslouží.“ dodává uhercká starostka Věra Snopová.

David Herti



Zanedbaný a chátrající kostel v Siremí.



Krásná a udržovaná kaple v Uhercích.

Jubileum lounského muzeijního Václava Kučery

Letos lounské muzeum slaví 115 let od svého založení. Sta let by se letos dožil jeden z jeho významných pracovníků, učitel lounské chlapecké školy Václav Kučera. Správcem městského muzea se stal v roce 1938 a vedle jeřob muzei obkape až do druhé poloviny čtyřicátých let. Přes těžké podmínky se intenzivně věnoval odborné péči o sbírky. Jeho hlavní zájem se soustřeďoval na sbírku prehistorické. Sám pracoval jako významný archeolog včetně a obhatal sbírky o cenné nálezy z území tehdejšího okresu. Proszoval

v práci muzea pokrokové trendy na úrovni doby. Po osvození to byl on, kdo zpracoval pro městský národní výbor koncepci reorganizace muzea na modernizaci, jehož významu pro kulturní život města nikdy nepochyboval. Sám pro to udelal za dobu své praxe veliký kus práce. Václav Kučera patří v dlouhoté historii lounského muzea k významným postavám, jež se o jeho rozvoj zasloužili a na jehož práci navazuje muzeum dodnes.

Bedřich Štauber, Oblastní muzeum Louny

Morský kostel rozeznali mladí umělci

MORY (r) - Okresní výbor KDU-ČSL Louny pokračoval v sobotu 5. června v seriálu koncertů po zdánlivě zapomenutých vesnických kostelích. Historický cenný kostelík Narození Panny Marie v Motech u Podbořan zaplnilo přes padesát diváků - v obci, kde žije třicet obyvatel. V opoedních hodinách po úvodním slovu Michala Peha o historii obce a kostela vystoupily soubory ZUŠ Louny Collegium Flautini a Lounská píšťalka pod vedením

učitelky Jany Sečanské. Vystoupení bylo odměněno potleskem a květinami pro všechny účinkující. „Podkovení patří za úklid pěkného kostelíka paní Smýkalové z Mor. Přejeme jim úsilí o zajištění opravy poškozené střechy mloho zdaru. Po koncertech v Pšově, Břežanech u Nového Sedla, Motech organizátoři připravují podobnou akci v kostele v Liběvsi na první neděli v září.“ dodává Tomáš Chaloupek z okresního výboru KDU-ČSL Louny.

Žatečtí výtvarníci vystavují na Slovensku

Tatranská galerie Poprad připravuje každoročně projekt Hry s uměním. Letos to byl v pořadí již devátý ročník, zatečtí tentokrát na tetradnícmí oblast Afriky s názvem Africké inspirace. Galerie vyzývá umělce, studenty a děti, aby zaplnili prostor bývalé parní elektrárny pracemi. Na jaře galerie vyzvala i výtvarný obor Základní umělecké školy Zatec k účasti. „Žáci výtvarného oboru malovali už vloni na toto téma velké obrazy, které bohužel v Žatci zatím nelze nikde vystavit. Po výzvěv Popradu tedy učitelka Ježková prohledala archiv, žáci ještě doplnili několik nových děl, aby expozice byla zajímavá, a kompletní a soubor prací do Popradu jsme zaslali. Galerie dětské práce nevystavuje všechny, ale vystavuje sama vybírá. Naši škola zůstala expozice úplně celá.“ říká ředitelka Základní umělecké školy Zatec Jindřiška Ri-

edlová. Protože prostor bývalé elektrárny je veliký, jsou součástí projektu výstavy profesionálních výtvarníků. K vidění je také výstava originálních plastik ze sbírek Slovenského národního muzea - Historické muzea v Bratislavě, výstava děl Petra Pollágy z tvorivého pobytu v Zimbabve, výstava koláží, asambláží a fotomontáží Ivana Köhlera a výstava instalací, grafik a bodyartu Stanislava Šalka. Rozzáhlá expozice ZUŠ Zatec včetně výstavy s výtvarnými díly žáků a studentů škol s uměleckým zaměřením. „Práce žáků naší školy dostaly čestné místo jen s dalšími dvěma školami. ZUŠ Poprad a Střední uměleckou školou Kežmarok. Zhostili jsme se příležitosti dobře, úspěšně jsme zviditelili Zatec za hranicemi státu.“ raduje se ředitelka Riedlová. Výstava potrvá do 29. června. (r)